

รายงานการรับรองคุณกวีวุฒิ เต็มภูวภัทร์ (ทิศทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน

และโครงการร้อยใจรัก

ระหว่างวันที่ 17 – 20 กรกฎาคม 2563

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	คุณกวีวุฒิ เต็มภูวภัทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน Design Thinking ศึกษาดูงานระหว่างวันที่ 17 – 20 กรกฎาคม 2563 ในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหันและโครงการร้อยใจรัก เพื่อเข้าใจและเห็นภาพงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ไปประกอบการทำกระบวนการ Design Thinking ร่วมกับคณะกรรมการมูลนิธิฯ เพื่อกำหนดทิศทางของมูลนิธิฯ ในอนาคตต่อไป
วัตถุประสงค์	1. ทราบและเข้าใจภาพรวมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ 2. นำข้อมูลไปจัด workshop และร่วมพูดคุยกับกรรมการมูลนิธิฯ
ระดับ	ระดับความสำคัญ 3 คะแนน ผู้สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อมูลนิธิฯ วัตถุประสงค์และเนื้อหา 4 คะแนน ใช้ข้อมูลในการศึกษาดูงานไปดำเนินงานให้กับมูลนิธิฯ คะแนนรวม 7 คะแนน
องค์ประกอบ	นายกวีวุฒิ เต็มภูวภัทร์ นักออกแบบทางความคิด (Design Thinking)
เจ้าหน้าที่รับคณะ	ผู้บริหารที่ร่วมรับคณะ นางสาวภาวณา เนียมลอย กรรมการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ วิทยากรบรรยายหลัก น.ส.วิสิษฐ์ รัชตะนาวัน เจ้าหน้าที่ประสานงานของมูลนิธิฯ น.ส.พรพิมล ใหม่น้อย
งบประมาณสนับสนุน	สนับสนุนค่าใช้จ่ายการศึกษาดูงานด้วยรถจักรยาน 850 ส่วนสำนักงานอำนวยการ

2. กำหนดการคณะ

วัน / เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
วันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม 2563		
8.05 – 9.35 น.	เดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิไปยังสนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงราย โดยสายการบินไทยสมายล์ เที่ยวบินที่ WE130	
9.35 – 10.00 น.	เดินทางไปยังอุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง อ.เมือง จ.เชียงราย	
10.00 – 10.45 น.	เยี่ยมชมอุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง	
10.30 – 12.00 น.	เดินทางไปยังโครงการร้อยใจรักษ์ ต.ท่าตอน อ.แม่สาย จ.เชียงใหม่	
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ โรงอาหาร โครงการร้อยใจรักษ์	
13.00 – 13.20 น.	ชมวิดิทัศน์เกี่ยวกับโครงการร้อยใจรักษ์ ณ ศาลาทองตึง	
13.20 – 14.30 น.	ร่วมพูดคุยกับกลุ่มอาสาทำดีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	
14.30 – 16.00 น.	เยี่ยมชมฐานเรียนรู้ โครงการร้อยใจรักษ์และพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ • ฐานปอพวงสันเขา • ฐานเกษตรระยะยาว • ฐานเกษตรประณีต • ฐานปศุสัตว์ – ชมคอกหมูของชาวบ้านห้วยสำน • สำนักงานร้อยใจรักษ์ • โรงเรือนปลูกเมล่อน	ขับรถยนต์วน
16.00 – 17.15 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
17.15 – 18.00 น.	เช็คอินเข้าที่พัก ณ บ้านอาคาร 1 ผังวีไอพี	
18.30 – 19.15 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ครีวดำหนัก	

วันเสาร์ที่ 18 กรกฎาคม 2563		
7.30 – 8.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านอาคาร 1	
8.30 – 9.30 น.	ฟังบรรยายสรุปภาพรวมโครงการพัฒนาตอยตุงฯ และหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ณ บ้านพักอาคาร 1	
9.30 – 9.40 น.	เดินทางไปยังบริษัท นวัตกรรม จำกัด	
9.40 - 10.30 น.	ศึกษาดูงานแปลงปลูกแมคคาเดเมีย การเพิ่มมูลค่าแมคคาเดเมียและแปลงปลูกกาแฟอาราบิก้าตอยตุง ณ บริษัท นวัตกรรม จำกัด ไซต์ 1	
10.30– 11.00 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้บ้านผาหมีระหว่างทางแวะชมแปลงกาแฟสายพันธุ์กาโม่ ดอยช้างมูบ	
11.00 – 12.00 น.	ศึกษาดูงานแปลงวิจัยและพัฒนาพืชมูลค่าสูง ณ โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้บ้านผาหมี	
12.00 – 13.15 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ร้านส้มตำสมคิด อ.แม่สาย	
13.15 – 13.45 น.	เดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ	
13.45 – 15.00 น.	ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ • โรงงานทอผ้า • โรงงานย้อมสีธรรมชาติ • โรงงานกระดาษสา • โรงงานถักกาแฟ • โรงงานเซรามิก	
15.00 – 15.45 น.	ศึกษาดูงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ณ ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม • เยี่ยมชมระบบการจัดการน้ำเสีย	

	• ฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ • เยี่ยมชมการจัดการขยะ	
15.45 – 16.00 น.	เดินทางไปยังศูนย์เด็กไฟดี บ้านห้วยน้ำขุ่น อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย	
16.00 – 17.00 น.	ศึกษาดูงานศูนย์เด็กไฟดี	
17.00 – 18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ร้านโม คาเฟ่	
18.00 – 19.00 น.	เดินทางกลับที่พักและพักผ่อน	
วันอาทิตย์ที่ 19 กรกฎาคม 2563		
7.00 – 8.45 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านอาคาร 1	
8.45 – 10.00 น.	เดินทางไปยังโครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมันบ้านปางมะหัน ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย	คุณภาวนา เดินทางกลับ ไทยสมายล์ WE131 (10.05-11.35)
10.00 – 10.50 น.	เยี่ยมชมกองทุนหมุนเวียนชา ภายใต้การดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาชาน้ำมัน บ้านปางมะหัน	
10.50 – 11.05 น.	เดินทางไปยังสำนักงานโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย	
11.05 – 12.45 น.	ฟังบรรยายสรุปโครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมันในพื้นที่ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	
12.45 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ สำนักงานโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน	
13.00 – 13.15 น.	ฟังบรรยายสรุประบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในโรงเรียนพื้นที่โครงการพัฒนาอดอยตุงฯ และโรงเรียนขยายผลพื้นที่อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย	

13.15 – 13.45 น.	เดินทางไปยังโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา บ้านนาโตะ ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง	
13.45 – 14.15 น.	เยี่ยมชมเครื่องกรองน้ำและระบบน้ำของโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา (งบประมาณสนับสนุนจากธนาคารไทยพาณิชย์)	
14.15 – 14.30 น.	เดินทางกลับโครงการพัฒนาตอยตุงฯ	
14.30 – 15.30 น.	พักผ่อน	
15.30 – 18.00 น.	ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ พระตำหนักตอยตุงและสวนแม่ฟ้าหลวง	
18.00 – 19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ครวัตำหนัก	
วันจันทร์ที่ 20 กรกฎาคม 2563		
8.00 – 9.20 น.	รับประทานอาหารเช้าและเช็คเอาท์ ณ บ้านอาคาร 1	
9.20 – 9.30 น.	เดินทางไปยังโรงเรียนบ้านชาแห่งพัฒนา	
9.30 – 10.35 น.	เยี่ยมชมการเรียนการสอนตามหลักสูตรมอนเตสซอรี ณ โรงเรียนบ้านชาแห่งพัฒนา	
10.35 – 10.45 น.	เดินทางไปยังสำนักงานโครงการพัฒนาตอยตุงฯ	
10.45 – 12.00 น.	ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้นำชุมชน คนรุ่นใหม่และกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ณ ห้องประชุม วิไอพี อาคารอเนกประสงค์	
12.00 – 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครวัตำหนัก	
13.30 – 14.00 น.	พร้อมเช็คเอาท์ ณ บ้านอาคาร 1	
14.00 – 16.00 น.	เดินทางไปยังสนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงราย	
16.00 – 16.55 น.	เช็คอิน ณ สนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงราย และพักผ่อนตามอัธยาศัย	
16.55 – 18.15 น.	เดินทางจากสนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ไปยังสนามบินดอนเมือง กรุงเทพฯ โดยสายการบินแอร์ เอเชีย เที่ยวบินที่ FD3208	

3. สรุปเนื้อหาการศึกษาดูงาน

วันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม 2563

(1) อุทยานศิลปวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง (ไร่แม่ฟ้าหลวง)

- ไร่แม่ฟ้าหลวง เป็นสถานที่ปลูกคน ส่งเสริมให้เด็กชาวเขามีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งด้านการศึกษา การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ฝึกการเป็นผู้นำ
- ก่อนจะเป็นมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เดิมชื่อ มูลนิธิส่งเสริมผลผลิตชาวเขาไทย
- อาคารในไร่แม่ฟ้าหลวง ประกอบด้วย หอค้า หอแก้ว หอคำน้อย ศาลาแก้ว เรือนไม้หอมและอาคารประกอบต่างๆ ส่วนหนึ่งจัดเป็นที่พักของพนักงานและเยาวชนที่อุปการะไว้
- หอค้า มีโครงการสร้างคล้ายกับท้องพระโรงล้านนา สร้างเมื่อปี 2527 ขณะที่สมเด็จพระเจ้าทรงมีพระชนมายุ 84 พรรษา เป็นสถานที่รวบรวมของใช้ในพุทธศาสนาของ 8 จังหวัดภาคเหนือ
- พระพร้าโต้ ประดิษฐานในหอค้า มีอายุราว 327 ปี ทำมาจากไม้จันทน์และใช้มีดเพียงด้ามเดียว แกะสลัก ชาวล้านนาเชื่อว่าพระพร้าโต้มีพุทธคุณด้านสุขภาพ ชาวจังหวัดแพร่โน้มเกล้าถวาย สมเด็จพระเจ้า และทรงให้นำมาประดิษฐานไว้ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง
- ไม้ค้ำฐานพระพร้าโต้ สืบเนื่องจากเมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าทรงมีพระชนมายุ 87 พรรษา พระองค์ทรงประชวร ทางไร่แม่ฟ้าหลวงจึงจัดพิธีสักการะพระพร้าโต้และวางไม้ค้ำไว้ 88 เล่ม เปรียบเสมือนเป็นไม้ค้ำอายุ
- พระพุทธรูปประดับเครื่องทรงแบบพม่าบนหอค้า เจ้าหน้าที่จากกรมป่าไม้สันนิษฐานว่าอาจสร้างขึ้นช่วงรัชกาลที่ 4 คาดว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 400 – 500 ปี
- ลานพระรูป เป็นสถานที่จัดพิธีสำคัญของมูลนิธิฯ งานสำคัญของจังหวัดเชียงราย ตลอดจนงานเลี้ยงรับรองของภาคเอกชน
- หอแก้ว เป็นสถานที่จัดนิทรรศการหมุนเวียนประจำปี ซึ่งปี 2563 เป็นงานจัดแสดงชั้นดอกล้านนา นำเสนอเครื่องสักการะของแต่ละจังหวัดทางภาคเหนือ

(2) โครงการร้อยใจรัก

- ร่วมพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอาสาค้าดี ประกอบด้วย
 1. นายสมบูรณ์ แสนจันทร์ เกษตรกรเจ้าของสวนมะม่วง แปลงสาธิต

2. นายสงกรานต์ แสนจันทร์ อดีตผู้ค้ายาเสพติด
 3. นายมานิตย์ กลิ่นเกษร อาสาทำดี รุ่นที่ 1
 4. นางรัชนี เมืองมูล อดีตผู้เคยเกี่ยวข้งยาเสพติด
 5. นางวิภา แสนจัน อดีตผู้ค้ายาเสพติด
 6. นางกัลยา เลาหมี อดีตผู้เสพยาเสพติดและอาสาทำดี รุ่นที่ 1
- ประเด็นการแลกเปลี่ยน

นางรัชนี เมืองมูล : บ้านห้วยส้าน เป็นที่รู้จักของชาวบ้านละแวกใกล้เคียงว่าเป็นพื้นที่ยาเสพติด มีการค้าขายยาเสพติดจนสร้างฐานะให้ชาวบ้านห้วยส้าน ทุกหลังคาเรือนมีเงินใช้ไม่เคยขาดมือ เมื่อโครงการร้อยใจรักเข้ามา มีงานให้ทำก็เหมือนกึ่งบังคับให้ชาวบ้านเลิกยาเสพติด ช่วงเริ่มดำเนินโครงการฯ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าพัชรกิติยาภาฯ ทรงตรัสแก่ชาวบ้านว่า “วันนี้มีโอกาสเจอกันด้วยรอยยิ้ม อย่าได้ไปเจอกันที่ศาลเลย” จากนั้นก็ตั้งใจเลิกเพราะมีความเชื่อมั่นกับโครงการฯ ที่บอกว่าหากวันนี้เลิก ทุกอย่างที่เป็นของเรายังคงอยู่ แต่ถ้าถูกจับกุมดำเนินคดี ก็ถูกยึดทรัพย์ทั้งหมด ปัจจุบันการใช้ชีวิตค่อนข้างลำบากเพราะต้องทำงานหนัก เหนื่อยแต่มีความสุขมาก หากเทียบกับเมื่อก่อนที่ชีวิตแขวนบนเส้นด้าย จะไปไหนมาไหนก็กลัวปะทะ ตำรวจทหาร ตอนนี้เป็นเพื่อนกันอยู่ร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

นายสมบุรณ์ แสนจันทร์ : ปัญหาการค้ายาเสพติดเป็นปัญหาเดิมในพื้นที่ เมื่อมีคนแรกทำ คนอื่นเห็นเขาทำแล้วมีฐานะขึ้น ก็ทำตามๆ กัน วงการนี้เข้าแล้วออกยาก ปัจจุบันออกมาแล้วมีอาชีพสุจริตทำ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างโครงการฯ หรือประกอบกิจการส่วนตัว เช่น สวนผลไม้ ทำแล้วไม่เสี่ยง ไม่หวาดระแวงจากผู้ค้า เจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร อยู่สุขสบายมากขึ้น สำหรับตนปลูกมะม่วงไว้นานแล้ว เมื่อโครงการฯ เข้ามาก็มาสนับสนุนการปลูกไม้ผล เช่น พาไปศึกษาดูงานสวนของเกษตรกรพื้นที่ต่างๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อลดปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง โครงการฯ ยังแนะนำตลาด เช่น บริษัทซีพี ซึ่งมีมาตรฐานการรับซื้อผลผลิต มาตรฐานการดูแลแปลงปลูก มาตรฐานการใช้สารเคมี ข้อปฏิบัติเหล่านี้เจ้าของสวนต้องทำตามอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ทางโครงการฯ ยังสนับสนุนองค์ความรู้ ส่งนักวิชาการเฉพาะทางลงพื้นที่สอนเทคนิคต่างๆ ปัจจุบันผลผลิตมะม่วงของกลุ่มเกษตรกรโครงการร้อยใจรักฯ ได้รับใบรับรอง GAP (Good Agricultural Practice : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี) แล้ว และได้ขยายผลไปยังกลุ่มเกษตรกรอำเภอฝางและอำเภอไชยปราการ เป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น

นางกัลยา เลาหมี : เข้ามาเป็นอาสาทำดี รุ่นที่ 1 เคยทั้งเซฟและขาย หลังจบอาสาทำดี ชีวิตเปลี่ยนไป จากคนไม่เอาการเอางาน ปัจจุบันนี้เป็นเสาหลักของครอบครัว ดูแลลูกสาว ชีวิตมีความสุขขึ้น

นายมานิตย์ กลิ่นเกษร : เมื่อก่อนมีเงินเท่าไรก็เอาไปซื้อยาหมด แฟนก็ติดยาด้วย ตอนนั้นเขาติดคุก ลูกสาวไปเรียนที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หลังจากเข้าเป็นอาสาทำดีแล้วทางโครงการฯ ให้มาทำงาน ได้ตำแหน่งเป็นช่างทั่วไป ตนเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรี รู้ตัวว่าเป็นคนนอกพื้นที่ เมื่อทำเรื่องไม่ดีให้ชุมชนเขาเสื่อมเสียชื่อเสียงก็รู้สึกเสียใจ ตอนนี้กลับตัวและเป็นตัวอย่างให้คนในชุมชนได้ก็ดีใจ

- ประเด็นคำถาม

ข้อที่ 1 หลายคนที่มาทำงานในโครงการฯ อยากทราบว่าหน้าที่อะไรบ้าง

- ทำงานตามตำแหน่ง เช่น ช่างทั่วไป แม่ครัว ดูแลโรงเพาะกล้า
- งานเสริมคือรับคณะศึกษาดูงาน ปีที่ผ่านมาเป็นคณะอปท. สัปดาห์ละ 3 วัน

ข้อที่ 2 แต่ละคนมีความกังวลหรือเป็นห่วงเรื่องใดบ้าง

- นางรัชนี เมืองมูล : กลัวโควิด 19 กลับมาระบาดอีกรอบ เพราะช่วงโควิด 19 โครงการฯ จัดสรรเวลาทำงานให้มาทำงานคนละ 15 วัน เพื่อลดระยะห่างทางสังคม ก็ขาดรายได้ส่วนนั้น
- นายสมบูรณ์ แสนจันทร์ : กลัวโควิด 19 กลับมาระบาดและกังวลสภาพเศรษฐกิจ เพราะปีหน้าคาดว่าผลผลิตมะม่วงจะเพิ่มขึ้น หากปัญหาเหล่านี้ยังอยู่จะกระทบรายได้เกษตรกรอย่างยิ่ง ตลาดไม่ผลปัดตัวแน่นอน
- นายสงกรานต์ แสนจันทร์ : กลัวโควิด 19 เพราะกระทบหลายด้าน ทั้งการใช้ชีวิต รายได้
- นางวิภา แสนจัน : กลัวโควิด 19

ข้อที่ 3 อนาคตอยากให้บ้านห้วยसानเป็นอย่างไร

- นายสมบูรณ์ แสนจันทร์ : เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อชุมชนจะสามารถผลิตสินค้ามาวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว สามารถต่อยอดเป็นโฮมสเตย์และขายผลผลิตที่โครงการฯ ส่งเสริม เช่น ข้าวโพดหวาน แก้วฮวย เน้นว่าปลูกน้อย แต่ได้ผลผลิตมาก มีคุณภาพ จะสร้างรายได้ให้ชุมชนมากที่สุด

- นางวิภา แสนจัน : โครงการร้อยใจรักยั่งยืน คือดำเนินงานเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ ช่วยพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติมาเที่ยวบ้านเรา

ข้อที่ 4 ความสุขในความคิดของคุณคืออะไร รายได้เท่าไรที่ถือว่าเพียงพอกับคุณ

- นายมานิตย์ กลิ่นเกษร : รายได้วันละ 315 บาทต่อวัน ก็เพียงพอสำหรับตนและครอบครัว แต่ละเดือนส่งให้ลูกสาวเดือนละ 1,000 บาท ที่เหลือจัดสรรและเก็บออม
- นางรัชณี เมืองมูล : ทุกวันนี้รายได้ทั้งตนและสามี ยังพอมีเหลือเก็บ เริ่มมีเงินหมุนเวียนในครอบครัว เราภูมิใจเพราะเป็นเงินบริสุทธิ์
- นางวิภา แสนจัน : ต้องหาอาชีพเสริม ตอนนี้เปิดร้านขายพืชชำ รายจ่ายหลักเป็นค่าเลี้ยงดูลูกๆ
- นายสงกรานต์ แสนจันทร์ : ถ้าจะเทียบตอนนี้กับอดีต เทียบกันไม่ติด ความสุขที่มีตอนนี้อธิบายเป็นคำพูดไม่ถูก ปีน้าลูกสาวเรียนจบมหาวิทยาลัยจะมาช่วยงานที่บ้าน ก็ดีใจ
- นายสมบูรณ์ แสนจันทร์ : เห็นคนในชุมชนรวมกลุ่ม เมื่อก่อนแต่ละคนหวงวิชา ปัจจุบันมีแนวความคิดพัฒนาร่วมกัน ผลผลิตมีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด มีรายได้ดี

ข้อที่ 5 กรณีเจ็บป่วยทำอะไร

- นางรัชณี เมืองมูล : เมื่อก่อนใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน เช่น เกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์ จ่ายเงินให้บริษัทประกันชีวิตจัดการทุกอย่าง ตอนนี้ใช้สิทธิ์ 30 บาทรักษาทุกโรค ออมาลัยกลับบ้าน

ข้อที่ 6 วางอนาคตลูกไว้อย่างไร

- นางวิภา แสนจัน : อยากให้ลูกทำงานในห้างแอร์

วันเสาร์ที่ 18 กรกฎาคม 2563

(3) รับฟังบรรยายสรุปภาพรวมของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ และหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีประเด็นดังนี้

- ตอยตุงอยู่ในดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ
- มีหลายกองกำลัง เช่น ก๊กมินตั๋ง ในพื้นที่
- เดิมเป็นที่รู้จักของผู้คนแถบนี้ว่าเป็นพื้นที่ปลูกฝิ่น

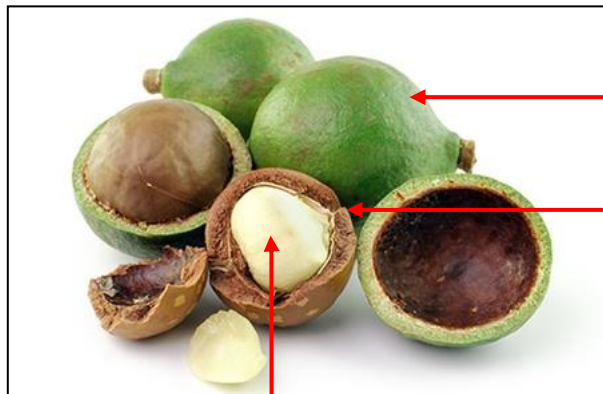

- เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จประทับ และทรงงานที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ทรงทราบปัญหาให้พื้นที่ ทรงตรัสว่า “ไม่มีใครอยากเป็นคนไม่ดี ที่เขาไม่ดีเพราะขาดโอกาสและทางเลือก”
- การแก้ปัญหาของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ไม่ได้มองว่าคนเหล่านั้นเคยทำผิดกฎหมายมาก่อน สิ่งที่ต้องทำก็เพื่อความอยู่รอดของเขาเอง
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ใช้หลักการพัฒนา 3S Model ปรับใช้กับโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ทำงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป้าหมายของการพัฒนาคือ “ช่วยเขาให้เขาช่วยเหลือตัวเองได้”
- ด้านการศึกษา เน้นว่าเด็กบนดอยตุงต้องเป็นคนดี มีจิตสำนึกที่ดี
- ด้านผลิตภัณฑ์แบรนด์ดอยตุง เป้าหมายในอนาคตจะเน้นการใช้สีย้อมธรรมชาติ
- ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ได้แล้วคือลดขยะสู่บ่อฝังกลบเป็นศูนย์ และขยายผลไปยังชุมชน
- ตัวชี้วัดสำเร็จของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ คือทำแล้ว “ชาวบ้านได้อะไร”
- โครงการขยายผลต่างประเทศ ใช้หลักการเดียวกับโครงการขยายผลในประเทศ เน้นการทำงานที่สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำงานแบบบูรณาการ ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน
- ปัจจุบันมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต ศูนย์เรียนรู้ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้จากการทำงานจริงในพื้นที่ต่างๆ แก่ผู้ที่ศึกษาดูงาน

(4) บริษัท นวดี จำกัด

- บริษัท นวดี จำกัด เป็นธุรกิจเพื่อสังคมแห่งแรกๆ ของประเทศไทย
- ด้านการบริหารจัดการด้านงบประมาณของบริษัท นวดี จำกัด นั้น แบ่งเป็นส่วนแปลงปลูกพืชเศรษฐกิจ เป็นเงินบริจาคของบริษัทเอกชน 6 บริษัท ส่วนโรงงานแปรรูปเป็นการลงทุนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
- เหตุที่เลือกต้นแมคคาเดเมียเพราะระดับความสูงของพื้นที่และอากาศเหมาะสม อีกทั้งมีต้นก้อซึ่งเป็นพืชดั้งเดิมที่ขึ้นในแถบนี้ ต้นก้อและต้นแมคคาเดเมียเป็นพืชตระกูลนัท (เคี้ยวมัน) เหมือนกัน

- แมคคาเดเมีย 1 ต้นจะให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อปีดังนี้

ผลดิบ 80 กิโลกรัม

กระเทาะเปลือกออกแล้ว คงเหลือ
เป็นกะลา 20 กิโลกรัม

กระเทาะกะลาออกคงเหลือเป็นเนื้อ
แมคคาเดเมีย 4 กิโลกรัม

- การแปรรูปเน้นสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุกส่วนทั้งเปลือก กะลา เนื้อ
- ราคาแมคคาเดเมีย แบ่งเป็นเกรด

เกรด	1	2	3	4	5	6	7
กก./บาท	800	← 400 →			← 350 →		

(5) เยี่ยมชมแปลงปลูกวานิลลา โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้บ้านผาหมี่

- วานิลลาเป็นพืชตระกูลเดียวกับกล้วยไม้
- ในประเทศไทยมีการทดลองปลูก แต่ยังไม่พบว่าปลูกเชิงการค้า เนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ทนต่อโรค หากมีโรคระบาดจะแพร่กระจายอย่างรวดเร็วตามเถาที่เกี่ยวข้องกัน
- วานิลลาจะให้ผลผลิตครั้งแรกในปีที่ 3-4 ขึ้นอยู่กับการดูแล บำรุงต้น
- ช่วงที่ให้ผลผลิตคือเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม
- การปลูกวานิลลามีกระบวนการซับซ้อน ยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้
- แปลงวานิลลาของโครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ผาหมี่ปลูกเพื่อทดลองและวิจัย ทางมูลนิธิฯ หวังว่าพืชชนิดนี้จะเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่สร้างรายได้แก่ชาวบ้านในพื้นที่
- ต้นวานิลลา 1 ต้นมีอายุเฉลี่ย 8-15 ปี
- ด้านการตลาด ผลผลิตต้องเป็นเกรด A ซึ่งมีลักษณะฝักตรง ความยาวฝักเฉลี่ย 15 เซนติเมตร ถ้าฝักงอหักเกรด ขาจะไม่ได้อายุ

- การจัดการแปลงของโครงการฯ ผาหมี ทำเป็นขั้นบันได ปักเสาคอนกรีต โคนต้นคลุมด้วยกาบมะพร้าวแห้งเพื่อรักษาความชื้นผิวดินได้นาน รดน้ำวันละครึ่ง มีความชื้นเหมาะสม ใส่ปุ๋ย จัดเถาระวังไม่ให้เถาเลื้อยลงดินเพราะเชื้อโรคจะมาตามเถา หากเกิดโรคต้องรีบตัดเถาออกทันที บริเวณแปลงปลูกถั่วบราซิล ช่วยตรึงไนโตรเจน และเหนือแปลงปลูกต้นหมากให้ร่มเงา

นางสาวนพรัตน์ จันทรสว่าง เจ้าหน้าที่โครงการและเจ้าหน้าที่ทีมธุรกิจเพื่อสังคม ที่รับผิดชอบแปลงปลูกวานิลลา และนายอดุลย์ นิลโขง ผู้จัดการอาวุโสส่วนเกษตร นำชมแปลงปลูกต้นวานิลลา โครงการศูนย์การเรียนรู้บ้านผาหมี

(6) ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ : เยี่ยมชมโรงงาน เห็นกระบวนการผลิต

นางสาววิสิษฐ์ร นำชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

(7) ศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

- น้ำเสียจากโรงงานย้อมสีธรรมชาติ โรงงานกระดาษและโรงงานเซรามิก ถูกส่งมาบำบัดที่ศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม
- ระบบบำบัดน้ำเสียเป็นระบบธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ในรางพีชบำบัดน้ำเสียและบ่อบำบัดปลูกหญ้า พุทธรักษา กก ผักตบชวาและแหน เพื่อให้รากของพืชเหล่านี้ช่วยเติมออกซิเจนในน้ำ
- โครงการพัฒนาโดยตุงฯ บรรลุเป้าหมายคือไม่มีขยะสู่บ่อฝังกลบ เมื่อปี พ.ศ. 2561
- ขยะอันตรายยังเป็นข้อจำกัดในการจัดการ ปัจจุบันโครงการฯ ส่งให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายดำเนินการฝังกลบในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต มีค่าบริการขนส่งบิลละ 30,000 บาท
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ตั้งเป้าไว้ว่าภายในปี 2567 การจัดการขยะในโครงการพัฒนาโดยตุงฯ ชุมชนทั้ง 29 หมู่บ้าน โรงเรียนทุกโรงเรียน และสถานที่ต่างๆ บนดอยตุง จะสามารถจัดการได้ 100 เปอร์เซ็นต์
- วัสดุก่อสร้างอาคารสำนักงาน เป็นเศษวัสดุเหลือใช้จากหน่วยงานต่างๆ มาใช้ซ้ำ เช่น หลังคามุงด้วยกระเบื้องที่ทำจากกลองนม แม้ราคาจะแพงกว่ากระเบื้องทั่วไปถึง 30 เปอร์เซ็นต์ แต่อายุใช้งานนานกว่า ความคงทนมากกว่า ผ่านการทดสอบโดยให้รถยนต์ทับแล้วไม่แตก
- ขยะประเภทเศษอาหาร นำไปเป็นอาหารสัตว์ ไล่เดือน และทำปุ๋ยหมัก

(8) พังปรยายสรุปและเยี่ยมชมศูนย์เด็กไฟดี

- ศูนย์เด็กไฟดี ดำเนินงานภายใต้ส่วนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน แบ่งส่วนปฏิบัติงานเป็น 4 ทีม ได้แก่ ทีมพัฒนาเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงฯ ทีมค่ายเด็กหอผืน ทีมพื้นที่พิเศษโครงการร้อยใจรักษ์ และทีมโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเมือง
- ศูนย์เด็กไฟดี มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงฯ มุ่งหวังให้ศูนย์ไฟดีเป็นพื้นที่ของคนรุ่นใหม่ กลุ่มเป้าหมายคือเด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป
- การจัดตั้งศูนย์เด็กไฟดี เกิดจากเด็กดอยตุงในปัจจุบันต่างจากเดิม เด็กไม่มีความผูกพันกับพื้นที่ในขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงต่อยาเสพติด เพราะฉะนั้นทางผู้บริหารจึงให้ศูนย์พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโครงการฯ กับชุมชน โดยลงไปสำรวจความคิดเห็นของเด็กในชุมชน พบว่าปัญหาของเด็กในพื้นที่ได้แก่ ไม่มีบุคคลตัวอย่างในอาชีพที่ตนสนใจบนดอยตุงและไม่มีพื้นที่แสดงออกความสามารถ

- กระแสนิยมของเด็กและเยาวชนหลังเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายคือไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ เกาหลี ไต้หวัน ญี่ปุ่น อิสราเอล เพื่อได้เงินเก็บก้อน แล้วจึงกลับมาซื้อที่ดิน สร้างบ้าน บางคนก็มาต่อยอดธุรกิจของครอบครัว
- เด็กและเยาวชนที่มาใช้บริการศูนย์เด็กไฟดีต้องสมัครสมาชิก และมีสกุลเงินไฟดี ใช้ซื้อสินค้า บริการและกิจกรรมที่สนใจ
- ศูนย์เด็กไฟดีทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อบต.แม่ฟ้าหลวง หน่วยจัดการไฟป่าดอยตุง ซึ่งให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่พร้อมอุปกรณ์ เมื่อทางศูนย์ไฟดีจัดกิจกรรมให้ความรู้ เรื่องอาชีพ โดยให้เด็กได้ลงสมทบบทบาทเป็นหน่วยกู้ภัย เจ้าหน้าที่ไฟฟ้า เป็นต้น
- งานสีสันดอยตุง 2 ปีที่ผ่านมาสมาชิกศูนย์เด็กไฟดีมีโอกาสนำสินค้าและผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายในงานสีสันดอยตุง เด็กได้ขายสินค้าในสถานการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์เด็กไฟดีให้คำปรึกษาและคำแนะนำทุกวัน
- ช่วงโควิด 19 ทางศูนย์เด็กไฟดีจัดการเรียนผ่านโซเชียลมีเดีย (Learning from home) สมาชิกเข้าไปลงทะเบียนในเฟซบุ๊กของศูนย์เด็กไฟดี จากนั้นเจ้าหน้าที่จะจัดส่งวัสดุ อุปกรณ์ไปให้ถึงบ้าน สมาชิกสามารถรับชมวิดีโอวิธีการทำกิจกรรมผ่านวิดีโอในเฟซบุ๊กได้

วันอาทิตย์ที่ 19 กรกฎาคม 2563

(9) เยี่ยมชมกองทุนหมูเหมยซาน บ้านปางมะหัน

- โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน เริ่มเมื่อปี 2548 ผลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พบว่า ปัญหาหนึ่งคือรายได้ของชาวบ้านไม่เพียงพอต่อการยังชีพ
- ชาวบ้านขาดอาชีพ ทางโครงการฯ จึงส่งเสริมเลี้ยงหมูเหมยซานเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- ความเป็นมาที่ส่งเสริมเลี้ยงหมูเหมยซานเพราะในพื้นที่นำไปประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ หมูปรับสภาพได้ดี โตไว ชุมชนสามารถผลิตอาหารได้ ให้ลูกตก เฉลี่ยปีละ 18 ตัว
- ก่อนมอบหมูให้สมาชิกกองทุน ต้องผ่านการอบรมตามกลไกกองทุน การสร้างโรงเรือนที่ถูกต้อง ปศุสัตว์ การผสมอาหาร การให้วัคซีน การทำคลอด
- สิ่งที่ชาวบ้านได้จากกองทุนหมูเหมยซานคือลดรายจ่ายได้สูงถึงปีละ 20,000 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้จากการขายลูกหมูอย่างน้อยปีละ 18,000 บาทต่อแม่หมู 1 ตัว

- ประเด็นคำถาม

ข้อที่ 1 ปัญหาในการทำงานกองทุนหมุยหมุยชานคืออะไร

- อดีต ขั้นตอนการทำงานซับซ้อน การตัดสินใจขึ้นตรงกับผู้บริหารระดับสูง ปัญหาบางประเด็นต้องการการตัดสินใจทันที แต่ไม่สามารถทำได้ อีกทั้งระบบการสื่อสารในพื้นที่ไม่ทันสมัย
- ปัจจุบัน สายบังคับบัญชาชัดเจน เทคโนโลยีทันสมัย บางอย่างสามารถตัดสินใจได้เอง เพราะมีความรู้และประสบการณ์

ข้อที่ 2 ปัญหาที่ผ่านมามีอะไรบ้าง

- อาหารหมูไม่พอ เพราะกองทุนมีลูกหมูที่สมาชิกคืนมาจำนวนมาก เจ้าหน้าที่หน้างานขาดความรู้ความสามารถด้านการประเมินและวางแผนงาน

(10) พังบรรยายสรุปการดำเนินงานโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน

- ปี พ.ศ. 2548 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้ามาดำเนินโครงการปลูกป่าในพื้นที่
- ก่อนหน้านี้มีโครงการปลูกป่าหลายๆ โครงการ แต่ปลูกป่าไม่สำเร็จเมื่อจบประมาณหมดก็ออกไป
- โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน ประกอบด้วย 18 หมู่บ้าน
- ก่อนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จะเข้ามาที่บ้านปางมะหัน มีโครงการขยายผลที่เมืองหอยง่า ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงกัน
- แนวทางดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ คือกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่า ที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย
- ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลก่อนโครงการฯ เข้ามา ชาวบ้านมีรายได้เท่าไร สภาพชีวิตความเป็นอยู่เป็นอย่างไร การศึกษาเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างที่ต้องการให้มูลนิธิฯ ช่วยเหลือเร่งด่วน
- พื้นที่ดำเนินโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน 3,316 ไร่ เดินสำรวจข้อมูลพื้นที่ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึง วันที่ 12 มีนาคม 2548 พบปัญหาชาวบ้านจับจองพื้นที่ รุกป่าเขตป่าเป็นบริเวณกว้าง
- วันที่ 6 มิถุนายน 2548 เริ่มดำเนินโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน สร้างความเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่น เจ้าหน้าที่รับผิดชอบลงพื้นที่ไปคุยกับชาวบ้าน เข้ามวชนทุกวัน ไม่พูดถึงเรื่องอดีต

- การปลูกป่าพื้นที่โครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน ประยุกต์จากความผิดพลาดของโครงการพัฒนาอดอยตุงฯ ใช้แนวทางการปลูกป่าแบบหลากสี โดยใช้สีต่างๆ แทนชื่อต้นไม้แต่ละชนิด เพราะในพื้นที่มีความหลากหลายของภาษา
- ก่อนเริ่มกิจกรรมปลูกป่า มีพิธีสาบานตน ชาวบ้านจากทุกหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ทุกคนที่ปฏิบัติงานเข้าร่วมเพื่อยืนยันว่าจะไม่ตัดไม้ทำลายป่า
- โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปุนะ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน
- เมื่อสิ้นงบประมาณดำเนินโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหันและบ้านปุนะ ในปี พ.ศ.2552 ทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนาดำเนินโครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกวิจัยชาน้ำมัน ตามพระราชดำริของกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
- พื้นที่โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน เดิมที่ชาวบ้านปลูกชาอัสสัมและชาอู่หลง
- กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงงานที่ประเทศจีน ทรงทอดพระเนตรเห็นผู้สูงอายุในประเทศจีนมีอายุยืน ทรงทราบว่าคนเหล่านั้นรับประทานชาน้ำมัน จึงนำต้นชาน้ำมันมาปลูกเพื่อถวายแด่ในหลวงรัชกาลที่ 9
- ก่อนปลูกชาน้ำมันทางมูลนิธิชัยพัฒนาให้ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศจีนเข้ามาช่วยพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ปางมะหันและปุนะ
- ปัจจุบันชาน้ำมันยังถือว่าอยู่ในช่วงทดลอง เพื่อหาแนวทางเพิ่มผลผลิต
- จากปัญหาผลผลิตชาน้ำมันติดผลน้อย ทางโครงการฯ จึงมีแนวคิดส่งเสริมปลูกชาอัสสัมเสริมในแปลงชาน้ำมัน เป็นโมเดลของประเทศจีน ซึ่งเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ มีโอกาสไปศึกษาดูงานมาแล้ว

(11) พังบรรยายสรุปโครงการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง

- ปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคบนพื้นที่สูง ยังเป็นปัญหาหลักของชาวบ้านอำเภอแม่ฟ้าหลวง โดยเฉพาะช่วงแล้ง อบต.แต่ละตำบลจะขนน้ำไปแจกจ่ายแก่ชาวบ้าน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ถึงอย่างนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้าน
- นอกจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โรงเรียนเป็นอีกส่วนที่ขาดแคลนน้ำ เด็กขาดโอกาสดื่มน้ำสะอาด ส่งผลต่อสุขภาพ เช่น ท้องร่วง ท้องเสีย

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์ ลงพื้นที่สำรวจและพบปัญหาที่ต้องช่วยเหลือเร่งด่วน ทางธนาคารไทยพาณิชย์จึงมอบงบประมาณสนับสนุน โดยให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ดำเนินการในพื้นที่
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ บริหารจัดการน้ำแก่ชุมชน โดยเน้นสร้างแหล่งน้ำถาวร เช่น ทำฝายหินก่อ ฝายคอนกรีต และในสถานศึกษาเข้าไปติดตั้งเครื่องกรองน้ำและถังเก็บน้ำอุปโภค

(12) เยี่ยมชมระบบกรองน้ำของโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา บ้านแสนเมืองโก ต.เทอดไทย

- ก่อนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้ามาช่วยเหลือ ทางโรงเรียนติดตั้งเครื่องกรองน้ำไว้ แต่เป็นเครื่องกรองน้ำราคาประหยัด น้ำดื่มที่ได้จึงมีตะกอน ดื่มแล้วรู้สึกแสบคอ จึงหยุดใช้งาน และให้นักเรียนนำน้ำดื่มมาจากบ้าน ส่วนครูซื้อน้ำดื่มจากร้านค้า ทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงเปลี่ยนไส้กรองให้ใหม่ และเพิ่มตู้กรองน้ำอีกชั้น รวมถึงให้ความรู้เรื่องการใช้งานเครื่องกรองน้ำแก่ครูและนักการศึกษาโรงเรียนด้วย

ครูโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยานำชมเครื่องกรองน้ำ

วันจันทร์ที่ 20 กรกฎาคม 2563

(13) เยี่ยมชมและร่วมพูดคุยกับผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาหย่างพัฒนา

- โรงเรียนบ้านเขาหย่างพัฒนา เป็นโรงเรียนที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นำหลักสูตรมอนเตสซอรีมาปรับใช้เป็นโรงเรียนแรกบนดอยสูง
- งานพัฒนาการศึกษาเป็นพันธกิจหนึ่งของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กบนดอยสูงให้เป็นคนดี
- หลักสูตรมอนเตสซอรี เน้นให้เด็กคิดเอง ทำเอง บนพื้นฐานของการเรียนอย่างมีความสุข ผลสัมฤทธิ์คือเด็กเป็นคนดีของสังคม

- ปัญหาช่วงแรกเป็นเรื่องการสื่อสารระหว่างคุณครูในโรงเรียน ครูโทนี่ (ผู้จัดการส่วนพัฒนาการศึกษา) และนักเรียน ทางโรงเรียนและโครงการพัฒนาโดยตุงฯ จึงหาครูผู้ช่วยที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้มาช่วย
- ปัญหาที่สองเป็นเรื่องมุมมองการพัฒนา กล่าวคือมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เน้นการลงมือทำ แต่โรงเรียนมองเรื่องงบประมาณเป็นหลัก
- นายสุพิช ชัยมงคล (ผอ.สุพิช) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา กล่าวว่าระบบการศึกษาไทย ไม่ได้อยู่ในขั้นติดลบ แต่ด้วยวัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อจากอดีต การศึกษาไทยจึงเป็นลักษณะส่งเสริมให้ครูมีแนวทางการสอนเดิมๆ มีสูตรสำเร็จ สอนเสร็จกลับบ้าน เมื่อโรงเรียนมีโอกาสร่วมงานกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ก็คิดว่างานทั้งหมดไม่ใช่ว่าขึ้นอยู่กับมูลนิธิฯ เพียงอย่างเดียว ทุกคนต้องปรับเปลี่ยนเพื่อส่วนรวม เพื่อตัวนักเรียน
- ครูโทนี่ ผู้จัดการส่วนพัฒนาการศึกษา กล่าวว่าในฐานะชาวต่างชาติที่อาศัยในประเทศไทยมานาน พอจะเข้าใจว่าคนตุงฯทุกคนต้องการหาเงิน การหาเงินนั้นต้องถูกต้องตามกฎหมายเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นและยังยืนตามแนวทางของสมเด็จพระเจ้า ที่ทรงเน้นว่าช่วยเหลือเขาให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จึงไม่น่าแปลกใจหากเด็กในพื้นที่จะไปทำงานต่างประเทศเพื่อให้ได้เงินมากกว่าเรียนหนังสือในระดับสูง เพราะในชุมชนมีตัวอย่างให้เห็นว่าไปแล้วทำได้จริง
- ประเด็นคำถาม

ข้อที่ 1 ช่วงแรกครูเรียนรู้หลักสูตรมอนเตสซอรีให้เข้าใจได้อย่างไร

- ผอ.สุพิช : สร้างวัฒนธรรมในโรงเรียนใหม่ สร้างบรรยากาศให้คุณครูรู้สึกผ่อนคลาย
- ครูโทนี่ : เริ่มจากคัดครูที่สอนระดับชั้นอนุบาล ได้แก่ ครูฝน ครูเตี้ยและครูอุทัย ซึ่งคุณครูเหล่านี้ไม่ใช่คนในพื้นที่ แต่เข้าใจหลักการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ว่าการทำงานเน้นลงมือทำ ไม่ใช่เพียงสั่งการ ช่วงแรกที่เข้ามาช่วยโรงเรียนขาแข้งฯ ก็คุยกับ ผอ.สุพิช ซึ่งต่างมีเป้าหมายการทำงานเดียวกันคือพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีของสังคม

ข้อที่ 2 วิสัยทัศน์ของโครงการพัฒนาโดยตุงฯ ด้านพัฒนาการศึกษาคืออะไร

- น.ส.วิสิษฐ์ : เฟสแรก พัฒนา 8 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงฯ ให้สำเร็จ ซึ่งต่อมารวมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงมองว่าโครงการพัฒนาโดยตุงฯ พัฒนาการศึกษาดิแล้วจึงอยากให้ขยายผลไปช่วยที่อื่น โดยเน้นทักษะภาษาไทย ในการนี้ทาง

โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ได้น้อมนำหลักการของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ที่ทรงตรัสว่าหากเด็กไทยรู้ภาษาไทย ก็จะไม่ถูกคนอื่นเอาเปรียบ

ข้อที่ 3 งบประมาณสนับสนุนงานด้านพัฒนาการศึกษามาจากไหน

- น.ส.วิสิทธิ์ : ช่วงแรกเป็นงบประมาณจากโครงการพัฒนาตอยตุงฯ แต่ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) และของโครงการร้อยใจรักเป็นงบฯ จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปป.ส.)

ข้อที่ 4 กรณีเป็นงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ ทางโรงเรียนวางแผนใช้อย่างไร

- ผอ.สุพิษ : หากมีส่วนร่วมระหว่างผู้อำนวยการ คณะครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

ข้อที่ 5 โรงเรียนที่มูลนิธิฯ ไปพัฒนาให้ความร่วมมือเป็นอย่างไร

- ผอ.สุพิษ : ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนเข้าใจหลักการ การทำงานร่วมกันก็ง่าย หากพบปัญหาก็หาเรียนผู้บังคับบัญชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2) และคุณหญิงพวงร้อย ดิศกุล ณ อยู่ชยา

ข้อที่ 6 สัดส่วนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วเรียนต่อเป็นเท่าไร

- ผอ.สุพิษ : ไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนนักเรียนที่จบทั้งหมด
 - ครูโทนี่ : จำนวนเด็กผู้หญิงเป็นคุณแม่วัยใสมากขึ้น เด็กในพื้นที่มีทางเลือกไปหาเงินหลากหลายช่องทาง
- คุณกวีวุฒิ มีข้อเสนอแนะว่ามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้น้อยที่สุด งบประมาณส่วนใหญ่ควรมาจากภาครัฐปกติดีกว่า เพราะการพัฒนาด้านการศึกษาไม่มีเครื่องมือวัดผลออกมาเป็นตัวเลข เป็นการลงทุนที่ใช้เวลาพิสูจน์ผลสัมฤทธิ์นานมาก สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือ เงินมาจากไหน ใครควรเป็นผู้กำกับดูแล ประเด็นนี้อ่อนไหวและมีผลกระทบต่อการทำงานของทุกส่วนงาน
 - คุณกวีวุฒิ กล่าวชื่นชมหลังจากเยี่ยมชมการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับอนุบาล 1 เห็นเด็กๆ แยกทำกิจกรรมตามความสนใจ สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้คิดและลงมือทำเอง หลังเล่นเสร็จก็เก็บของเอง ซึ่งในหลักสูตรปกติคุณครูหรือครูพี่เลี้ยงเป็นคนทำ

(14) ร่วมพูดคุยกับคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่และผู้นำในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ประกอบด้วย

1. นายวีรชิต วรรณชิตกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง
2. นางมยุรา สิลาวงศกรกุล หัวหน้ากลุ่มสตรี บ้านข่าแห้งพัฒนา
3. นางสาวรุ่งไพลิน เจริญดี ผู้ประกอบการร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก กาดตอยตุง
4. นายจตุพงศ์ อภิพรไพศาล ผู้ช่วยผู้จัดการส่วนโครงการเปลี่ยนป่าตอยตุง
5. นางสาวอรัญญา อภิเสถียรพงศ์ นักวิเคราะห์และจัดการองค์ความรู้

- ประเด็นคำถาม

ข้อที่ 1 อยากเห็นตอยตุงในอีก 5 ปีข้างหน้าเป็นอย่างไร

- นายจตุพงศ์ : มีเครือข่ายภาคชุมชนที่เข้าใจหลักการพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สามารถถ่ายทอดให้รุ่นลูกหลานและสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้า เครือข่ายนี้เป็นการร่วมกันระหว่างโครงการพัฒนาตอยตุงฯ อบต.แม่ฟ้าหลวงและชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีเพียงโครงการพัฒนาตอยตุงฯ กับอบต.แม่ฟ้าหลวงเท่านั้น หลายๆ ปัญหาเมื่อเสนอลงไปชาวบ้านไม่เอา ไม่ตอบโจทย์ความต้องการ อีกประการคือชุมชนมีความเข้าใจเรื่องการขอใช้พื้นที่ เพื่อชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกับโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ไม่เฉพาะเรื่องพื้นที่ การใช้ทรัพยากรต่างๆ บนตอยตุงต้องช่วยกันรักษา ซึ่งที่ผ่านมาประมาณ 4-5 ปีเคยมีการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ
- นายวีรชิต : อยากให้ประชาชนตอยตุงมีการศึกษาที่ดี และให้เขามองถึงปัญหาในชุมชนเขา เมื่อไหร่ก็ตามหากประชาชนไม่รู้ปัญหาก็จะไม่รู้วิธีแก้ มองไม่เห็นอนาคต ถ้าไม่สามารถพัฒนาคน ชุมชนก็ไม่เกิด และมีเป้าหมายการพัฒนาชุมชนร่วมกัน เช่น ต้องการเพิ่มป่า ต้องการพัฒนาระบบน้ำ
- นางสาวรุ่งไพลิน : เดิมทีพ่อสามีปลูกชาอยู่หลงบนพื้นที่ปางพระราชทานของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ปลูกแบบชาอินทรีย์ ปัจจุบันตลาดไม่ดีเท่าที่ควร อนาคตอยากจะเปลี่ยนจากแปลงชาอยู่หลงเป็นโฮมสเตย์ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และปรับที่เป็นสวนผลไม้
- นางมยุรา : พัฒนาอาชีพหัตถกรรมให้ยั่งยืน เนื่องจากปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่นิยมงานหัตถกรรมชนเผ่า อยากให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่ในชุมชน ปลูกฝังเยาวชนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่า

- นางสาวอรัญญา : ชุมชนมีความสามัคคีกัน ช่วยกันแก้ปัญหา ไม่มองว่าปัญหานั้นเป็นของใครคนใดคนหนึ่ง เช่น มีผู้ยุ่งเกี่ยวยาเสพติดในชุมชน ทุกคนช่วยกัน ไม่โยนเป็นความผิดของครอบครัวนั้นครอบครัวเดียว มองว่าชุมชนเป็นครอบครัวใหญ่ อีก 5 ปีก็อยากให้ชุมชนเข้มแข็งกว่านี้

ข้อที่ 2 หากพูดถึง “มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ” นึกถึงอะไร

- นางมยุราและนางสาวรุ่งไพลิน : นึกถึงสมเด็จพระเจ้า
- นางสาวรุ่งไพลิน : มีโอกาสรับเสด็จสมเด็จพระเจ้า ยังจำคำที่พระองค์ท่านตรัสว่า “เวลาเป็นของมีค่า” ส่วนตัวก็น้อมนำคำสอนของสมเด็จพระเจ้ามาปรับใช้กับครอบครัว สมเด็จพระเจ้าในความรู้สึกตน พระองค์อยู่ในความทรงจำ พระองค์ให้ทุกอย่าง แต่เราไม่มีอะไรตอบแทนสิ่งที่ยึดถือไว้ว่าเราต้องทำดี เป็นตัวอย่างของลูก สอนลูกให้เป็นคนดี
- นายจตุพงศ์ : โอกาส มองว่าช่วงเริ่มต้นพ่อแม่ได้รับโอกาส ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากหน่วยงานที่เข้ามาสอน ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ตนเปรียบโครงการพัฒนาออยตุงฯ กับชุมชนเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกัน
- นางสาวอรัญญา : การดึงคนขึ้นมาจากสิ่งไม่ดี จุดประกายความคิดและให้ทุกคนมีจุดยืน
- นางมยุรา : นึกถึงสมเด็จพระเจ้า มองเห็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง สมเด็จพระเจ้าทำสิ่งใด ล้วนประสบความสำเร็จเพราะพระองค์ทำจริง และทำอย่างต่อเนื่อง
- นายวีรชิต : ความเป็นป่า เปลี่ยนภูเขาหัวโล้นให้เป็นพื้นที่สีเขียว ความเป็นคน ให้โอกาส สร้างคนเป็นคนดี

ข้อที่ 3 ถ้าไม่มีโครงการพัฒนาออยตุงฯ คิดว่าจะเป็นอย่างไร

- นายวีรชิต : ปัจจุบัน อบต. มุ่งส่งเสริมการสืบสานรุ่นต่อรุ่น สร้างเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมา ให้มองเห็นปัญหาของชุมชน ทั้งภาพที่ดี ภาพที่ไม่ดี และสร้างชุมชนให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันต่อไป

ข้อที่ 4 เป็นห่วงหรือกังวลอะไรกันบ้าง

- นางสาวรุ่งไพลิน : สิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามา เช่น เด็กติดเกมส์ ไม่ใส่ใจการเรียน เป็นห่วงป่าไม้ คนเยอะขึ้น ต้องการใช้เพิ่ม กลัวจะตัดไม้ทำลายป่ามากตามด้วย

- นายวีรชิต : วัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสร้างไว้ เยาวชนรุ่นใหม่รับวัฒนธรรมเมืองเข้ามา จิตใจไม่เผื่อแผ่ วิถีชีวิตของคนดั้งเดิมสูญหาย ถ้าเป็นสิ่งที่ดีก็ยอมรับได้ หากเป็นสิ่งที่ผิด แปลก ชุมชนอ่อนไหวย่อมมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ข้อตกลงและบริบทชุมชน
- นายจตุพงศ์ : คน คือความเข้าใจในวัฒนธรรม สังคม วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะคนในอดีตมีวัฒนธรรม จารีตและประเพณีจากวิถีชนเผ่า แต่คนในยุคปัจจุบันยกเรื่องเหล่านั้นให้เป็นเรื่องของผู้สูงอายุ ไม่ได้สนใจ มีความคิดทันสมัย

ข้อที่ 5 คาดหวังอะไรจากโครงการพัฒนาตอยตุงฯ หรือมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

- นายวีรชิต : สิ่งที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ให้เพียงพอแล้ว วันนี้หากจะบอกว่าคาดหวังก็มีใช้ เสียทีเดียว ชาวบ้านควรช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว คนที่ด้อยโอกาสจริง ๆ ตอนนี้ได้รับ โอกาสที่ดี คนที่ยังขาดหน่วยงานท้องถิ่นท้องถิ่นค่อยลงไปช่วยเหลือเฉพาะจุด เมื่อพบ ปัญหาใดทำไม่ได้ตรงไหนนำไปปรึกษามูลนิธิฯ
- นางมยุรา : ไม่ต้องให้เหมือนรัฐบาลคือให้เงิน แล้วก็ไป
- นางสาวรุ่งไพสิน : โครงการฯ เอง มีส่วนพัฒนาสังคมให้ความช่วยเหลือตลอดมา ด้อยอยู่แล้ว ต่อไปอยากให้ชาวบ้านปฏิบัติตามพระราชปณิธานช่วยเหลือเขาให้เขาช่วยเหลือตัวเขาเอง
- นายจตุพงศ์ : เป็นเพื่อนคู่คิดเพื่อช่วยเหลือสังคม มีอะไรต้องคุยกันตรงไปตรงมา รับฟังซึ่งกันและกันในปัญหาหลัก ๆ ที่เกิดขึ้น สิ่งใดที่เกินกำลังของชุมชนก็ยังมีโครงการพัฒนาตอยตุงฯ เคียงข้าง เป็นที่ปรึกษาและคอยสนับสนุนอยู่

ข้อที่ 6 มีอะไรอยากฝากถึง ม.ล.ดิศปนัดดา ดิศกุล (ประธานเจ้าหน้าที่บริหารมูลนิธิฯ)

- นายวีรชิต : ตอยตุงมีพื้นที่เท่าเดิม แต่ประชากรเพิ่มขึ้น ตอยตุงอยู่ในเขตป่ามักมีปัญหา รุกป่าช้า จึงอยากให้ช่วยคุยกับหน่วยงานรับผิดชอบ การพัฒนาต้องไปพร้อมกันจะช่วยลดความขัดแย้งให้น้อยลง

ข้อที่ 7 เป็นห่วงหรือกังวลอะไรเกี่ยวกับลูกหลาน

- นายวีรชิต : เป็นห่วงเรื่องสุขภาพของเด็กในพื้นที่ ปัจจุบันเด็กเลือกรับประทานอาหาร จำพวกของทอด ของหวาน จึงมีแนวโน้มเสี่ยงเป็นโรคอ้วนมากขึ้น หากมีเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขเข้าไปให้ความรู้และสร้างความเข้าใจก็เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังสามารถ ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ปกครองได้

ข้อที่ 8 อยากให้ลูกรับราชการไหม

- นางสาวอรัญญา : ไม่อยากเพราะระบบราชการจำกัดเวลาการใช้ชีวิต มีการแข่งขันสูง ชีวิตเราเลือกได้ คิดว่าไม่มีใครมีความสุขกับการแข่งขัน คาดหวังให้ลูกมีความมั่นคงในจิตใจให้มากๆ เมื่อไหร่ที่รู้จักความพอเพียง เขาก็ไปช่วยเหลือคนอื่น สำคัญคือโรงเรียนมีส่วนสร้างเด็กให้เติบโตเป็นคนมีจุดยืน แถวนี่ก็คงเป็นโรงเรียนบ้านชาแห่งพัฒนา เพราะสังเกตลูกชายของตน เมื่อก่อนเป็นคนขี้อาย เมื่อเรียนได้สัักพักเห็นพัฒนาการดีขึ้น กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น กล้าคิดกล้าตัดสินใจ

ข้อที่ 9 อาชีพที่มีในใจของผู้ปกครองคืออะไรบ้าง

- นางสาวอรัญญา : เป็นผู้ประกอบการในชุมชน มองว่าอาชีพทุกอาชีพดีหมด ให้เขาได้ลองทำและเติมที่กับสิ่งที่เลือก

ข้อที่ 10 คิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเกษตรกรรมกับเด็กรุ่นใหม่

- นายวีรชิต : เด็กมีโอกาเรียน วิสัยทัศน์กว้าง มีเพื่อนหลากหลาย เมื่อออกไปโลกภายนอกแล้ว ช่วงบั้นปลายก็ต้องกลับมาดูแลพ่อแม่ กลับมาทำแบบพ่อแม่
- นางมยุรา : ถ้าไปทำงานข้างนอกจะมีอาชีพเพียงอาชีพเดียว แต่ถ้าอยู่ในชุมชนมีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ชาวไร่ ชาวนา สวน ปศุสัตว์ หัตถกรรม มีรายได้มากกว่า

บรรยายการพูดคุยระหว่างคุณกวีวุฒิและวิทยากร